

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

XIII. Lucam,

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

ginti quinque Tomos illius in Matthæum, quinque in Lucam, triginti duos in Iohannem, A
 rogante Blasilla, Romanæ linguæ tradere. Proinde Veteris Interpretationis in Matthæum
 auctor non est Hieronymus. Minime sane audiendi Iosias Simlerus, & Conradus Frisius,
 ita scribentes in Epitome Bibliothecæ Gesnerianæ: Origenis in Matthæum Homilia 36, ab Hie-
 ronimo translata, inter D. Hieronymi Opera habentur: nam neque extant Homilia 36 Origenis
 in Matthæum, sed 35 duntaxat; neque earum Interpres Hieronymus habendus est; imo
 Hieronymo recentior est, nam si is præprodiiisset ejus ætate, novam Blasilla neutiquam po-
 stulasset; nec ita scripsisset Hieronymus in Epistol. 65. ad Pammach. & Ocean. cap. 2. Cen-
 tum quinquaginta anni prope sunt, ex quo Origenes mortuus est Tyri: quis Latinorum ausus est un-
 quam transferre libros ejus De resurrectione, & apoc. spirituales, & myst. Nemo igitur existi-
 met ullam Tomorum interpretationem esse Hieronymo antiquiorem. Nihil magis Ru- B
 fino videtur adscribenda, quod Erasmi pace hanc ipsi attribuentis dictum velim: ille enim
 in Apologia Pamphili loca quædam à Commentariis in Matthæum adducta interpretans,
 non aliis solum utitur verbis, quam quæ Interpres iste Vetus adhibuit, verum etiam mul-
 ta quæ in eo desiderantur præsentavit: cum tamen in eadem Apologia loca vertens ex
 aliis deprompta Commentariis, quos ipse fuerat interpretatus, non aliis utatur verbis quam
 suis, sequæ sui similem in eodem loco bis vertendo ostendat. Adde stilum ab Hieronymia-
 no & Rufiniano penitus discrepare, & deterioris ac recentioris ætatis vitio & corruptela
 esse inquinatum. Gennadio quoque recentiorem esse ex eo conjicio, quod in Catalogo
 illustrium virorum non obscure significat quæcunque Origenis Opera ab Hieronymo non
 conversa suis temporibus extabant, ea à Rufino Latine reddita fuisse. Ostendimus C
 nec Hieronymo, nec Rufino adscribi posse hanc interpretationem, unde sequitur Genna-
 dio quoque fuisse posteriorem. Cum ex hac autem interpretatione Thomas Aquinas in
 Aurea Catena loca multa ἀλλοθῆσι referat in versus Matthæi, posteriores versu 13. capitis
 16., perspicuum est Thomæ vetustiorē eam esse, talemque ejus ætate fuisse, qualis hodie
 circumfertur. Thomæ itaque antiquior est, Gennadio recentior. Propius vero ad Genna-
 dij ætatem accedere non levibus iudiciis deprehendimus. Tomo 17. in Matth. pag. 470.
 hæc habet Origenes: ὁ πατήρ εἶναι οἰοῦντο τὸν υἱὸν καὶ τὸν υἱὸν οἰοῦντο τὸν πατέρα, ἡ δὲ ἀλήθεια
 ἡ ἀγάπη, ἡ ἰσότης. Vertit vetus Interpres: *Quales sunt Materie qui confundunt Patris & Filij
 substantiam, unum dicentes esse Patrem & Filium. Quorum reddidit substantiam,* quod magnam Scri-
 ptoris antiquitatem sapit; hæc enim notione τὸν υἱὸν antiqui fere Patres usurpant. Hila- D
 rius in libro De Synodis contra Arianos tres agnoscat substantias in Trinitate, hoc est ὁ
 πατήρ, ὁ υἱός, ὁ ἄγιος πνεῦμα, substantiam ab essentia distinguens. Priscus quoque Novi Testa-
 menti Interpres locum hunc Ebr. 1. 3. ὁ θεὸς ἰσότητος ἰσότητα καὶ ἀγάπης, ἡ ἀγάπη ἡ ἰσότης
 ἀντὶ τοῦ θεοῦ reddidit: & figura substantiæ eius: nec id mutavit Hieronymus, quamvis τὸν υἱὸν
 personam videatur significare. Nihil tamen hic affirmo; scio enim à Patribus multis substan-
 tiam ipsam, seu naturam & essentiam Patris hic intelligi. Ad hæc Vetus ille Interpres Tract.
 8. insignem locum profert ex Evangelio secundum Ebræos. Atqui id de suo addidit; quip-
 bus hoc supererat Evangelium, æqualis fuit.

Profecto Interpretis hujus ætatem investiganti alicui verisimile forsitan fiet Cassiodori E
 temporibus vixisse, ipsumque adeo esse Epiphanium Scholasticum Cassiodori familiarem
 & necessarium. Supra memoratæ notæ videntur convenire, aliaque præterea. Græcæ lin-
 guæ parum consultus fuit Epiphanius, oratio barbara, dissipata, & inculta. Summa Veteris
 illius Interpretis barbaries, vix medioeris idiomatis Græci peritia, plane nulla in evolven-
 dis obscurioribus sententiis perspicacitas; cuius sibi conscius difficillima quæque quasi
 consulto prætermisit. Certe tam abnormi licentia interpretationem hanc administravit, ut
 mirabile sit: totas paginas detraxit, totas addidit, nec usquam exemplar affectatus est. Ve-
 rum Historiam Tripartitam ab hoc Epiphanio scriptam si quis accurate cum vetusta illa
 Origeniani in Matthæum Commentarij interpretatione conflixerit, summam sibi discre-
 pantiam, atque hanc multo illa inquinatiorem, & innumeris vocabulorum portentis de- F
 formiorem offendet. Æqualis Epiphanijs fuit Bellator quidam Cassiodori itidem familia-
 ris, cuius rogatu multas Græcorum scriptiones, nonnullas etiam Origenis Latino sermone
 rependit. Huic si quis Commentariorum in Matthæum interpretationem adscriptam ve-
 lit, non valde repugnabo. Nec multum adversatur conjectura nostræ Cassiodori de hac
 interpretatione silentium, qui alias plerasque Epiphanijs & Bellatoris in libro De institu-
 tione divinarum Scripturarum recensuit: nam post editum hunc à Cassiodoro libellum
 lucubrari ea potuit.

De septem Origenis in Matthæum Homiliis quæ habentur inter eas, quas In diversos
 vulgo appellant, quoniam incerti sunt Auctoris, suo loco disputabimus.

XIII. Homilia: Origenis in Evangelium Lucae triginta novem Latina editione conti-

A nentur. Interpretem sese professus est Hieronymus in Prologo ipsis prae-texto, & in libro De scriptor. Eccles. cap. 146. Erasmus in Epistola ad Franciscum Cigalinum scripserat has alterius cuiusdam esse videri, quam Origenis, sed in Censura ad libros Origenis mutavit sententiam, & verum Auctorem agnovit. Nihilominus ita disserit: *In Catalogo tamen ita facit huius operis mentionem (Hieronymus) ut magis videatur ex Didymo veris esse. Quum enim Origenis mentionem reliquisset, post hoc in modum loquitur: De Spiritu sancto Didymi, quem in Latinum transiit, librum unum, in Lucam Homilias triginta novem, in Psalmos à decimo usque ad decimum sextum tractatus septem, Captivi monachi vitam, &c. Quibus ex verbis nihil aliud intelligi potest, quam aut esse Hieronymi hoc opus, aut ab eo versum ex Didymo. Hoc utrum casu an studio factum sit, nescio.* At observasset Erasmus pari argumento Homiliarum duarum in Canticum auctorem revocari posse in dubium, cum in eodem Catalogi capite hæc habeat Hieronymus: *De tribus questionibus Legis Veteris, Homilias in Cantica Cantatorum duas, adversus Helvidium.* Nempe Auctoris nomen adscribere neglexit, quem aliunde satis notum esse sciebat. Addit Erasmus: *Dein quum in ceteris nihil habeatur erroris, hic multa sunt vel suspecta vel damnata.* Itane vero? nihilne in libris *ad hunc usque*, in Commentariis in Matthæum, in reliquis operibus habetur erroris? Mirare Lector effraem Erasmus in Veterum expendendis scriptis, & projectam temeritatem. Modestior Merlinus, errores his Homiliis ab Origeniani nominis æmulis asperfos asseverans: quamquam & id valde incertum. Pauucas quasdam particulas ex Origene in Lucam exhibet Iulius Cæsar Bulengerus Part. 2. Diatrib. 3. p. 158. & 222. adversus Casaubonum, ex Catenis fortasse aliquibus depromptas.

C XIV. E duobus & triginta Commentariorum in Iohannem Tomis, novem omnino supersunt; primus, secundus, sextus, decimus, decimus tertius, decimus nonus, vigesimus, vigesimus octavus, & trigessimus secundus. In Bibliotheca Regiæ Codice hi Tomi suis notati numeris reperiuntur. Eisdem complectitur Tomos præter decimum, & vigesimum octavum memoratus liber in Bibliotheca Bavarica Catalogo. At Codex Bibliothecæ Venetæ sancti Marci, licet Regij consimilis sit, nec plura habeat, à callido tamen librario in Tomos triginta duos distributus fuit, hæc arte lacunas & hiatus eclare, & apud incautos dissimulare, & pro integro venditare volente. Eo fit, ut eundem hunc esse putem, qui fuit Diegi Hurtadi, quique simili dolo dissectus fuisse memoratur. Hanc Tomorum partitionem, quam secutus est Ferrarius, falsam esse arguunt fragmenta, quæ è quarto Tomo proferuntur in quarto Philocaliæ capite, & in quinto reperiuntur Tomo Ferrarianæ Interpretationis. Similiter è sexto Tomo particulam recitat Basilius libr. de Spiritu sancto, c. 29. Extat illa in sexto Tomo Codicis Regij, in octavo vero Ferrarianæ interpretationis. Codicum porro omnium ea est similitudo inter se & congruentia, ut ex uno exemplari descriptos esse omnes pro certo habeam. Præter superiora exiguam è Tomo secundo in Iohannem particulam promit Pamphilus in Apologetico, secundam criminatorem consutus. Capite quarto Philocaliæ fragmenta adducuntur è quarto Tomo; item capite sequenti alia fragmenta è Præfatione quinti Tomi in idem Evangelium; cuius Præfationis aliam quoque portionem in caput 25. libri sexti Historiæ Eusebius inserit. Ex Origene in Iohannis caput sextum laciniæ quasdam exiles profert Bulengerus in Disputationibus contra Casaubonum Part. 2. Diatrib. 3. pag. 251. quas cum Codices manu scripti Commentariorum in id Evangelium non exhibeant, ex Catenis prodixisse veri absumile non est. Denique inter Homilias In diversos duæ habentur in Iohannem, quæ cum certum auctorem non habeant, paulopost suo loco ventilabuntur.

Vnicum superest in Apostolorum Acta fragmentum Origenis, è quarta detractum Homilia, quod capiti Philocaliæ septimo Basilius & Gregorius Theologus infulerunt. In Catalogo librorum Illustrissimi Principis Domini Jacobi Marmoretæ, quem inter Antiquitates Constantinopolitanas Supplemento Bibliothecæ Gesnerianæ inseruit Antonius Verderius, commemoratur Origenis Explicatio in Acta Apostolorum, & in Epistolas Pauli, de quibus nunc suo ordine agendum est.

F XV. Rufinus Heraclij impulsu viginti Tomos Commentariorum Origenis in Epistolam ad Romanos Latinæ linguæ donandos suscepit: sed qua fide? sua nempe, hoc est pessima: nam totum opus jam interpolatum, & aliquot voluminibus decurtatum ad mediam fere partem sese contraxisse proficitur in Præfatione ad Heraclium. Injuriam Origeni illatam facilius deprehendes, si fragmenta quædam lucubrationis huius inserta Philocaliæ cum Rufiniana conversione consigas. Adversus hanc audaciam merito Erasmus excandescebat, & falso affectam Hieronymo operis huius interpretationem Rufino restituit. Cur Hieronymo tributa sit, Rufini actu & vafritie factum puto, qui ad declinandam facti invidiam (male quippe audiebat Origenis nomen) & in Hieronymum, à quo sæpe Origenissimi causa exagitatus fuerat, refundendam, nomen suum non apposuit, modestia factum simulans, quod malis artibus actum erat: *Verum ego, inquit, qui plus conscientie meæ quam nomini*